

Kaupo Meiel: elu on kabaree, muinsuskaitse selts, kas tead

Muinsuskaitse selts nimetas avalikus pöördumises rahvusooperi "Kabareed" rõõmsat ajaviidet pakkuvaks muusikaliks, mis kuidagi 9. märtsi õhtusse ei sobi. Tegelikult kõlab "Kabaree" Eesti ajaloo ja olevikuga liigagi hästi kokku, leiab Kaupo Meiel.

"Igale asjale on määratud aeg, ja aeg on igal tegevusel taeva all: aeg nutta ja aeg naerda, aeg leinata ja aeg tantsida." (Koguja Piiblis)

"Elu on kabaree, kas tead, ootab sind kabaree!" (Sally Bowles "Kabarees")

Jõululaupäeval, kui mulgi kapsas pliidil haudus ja sealiha ahjus küpses, jäi täpselt nii palju sobivat aega, et panna telekas mängima Bob Fosse 1972. aastal valminud filmi "Kabaree" Liza Minnelli ja Michael Yorkiga peaosas.

Muusika- ja üldse kõigi filmide absoluutne klassika põhineb John Kanderi, Fred Ebbi, and Joe Masteroffi muusikalil, mis omakorda põhineb John Van Druteni näidendil ja Christopher Isherwoodi jutustusel. Muusikal esietendus 1966. aastal ja peaks, kui kõik hästi läheb, jõudma [rahvusooperi Estonia](#) lavale tänavu 9. veebruaril.

Juba vist sajandat korda Fosse filmi vaadates – muide, see erineb detailides mõnevõrra Broadway lavastusest, aga see pole oluline – tõdesin taas, kuivõrd hästi on see ajale vastu pidanud. Mitte ainult suurepärase laulude, võrratute peosaliste ning geniaalse režissuuri tõttu, vaid just vägagi selle tõttu, millest ja kuidas "Kabaree" kõneleb.

Tegevus toimub 1930. aastate alguses Saksamaal, Weimari vabariigi lõpuaastail. Natsid on pead tõstmas ja jõudu kogumas, demokraatia kadumas. Paralleelselt lõbusa plaksutantsuga Kit Kat Klubis pekstakse pimedail tänavail neid, kellele muutused ei meeldi või kes lihtsalt juhtuvad valest rahvusest või vale välimuse või sättumusega olema.

Jah, Kit Kat Klubis voolab vahuvein ja kõlavad hoogsad laulud, kuid neilgi on mõrkjasmagus mekk, sest see püütakse kümne

err.ee

Rahvusooper Estonia
Estonia teater
Teater

küünega kinni hoida usust, et kabaree on igavene, aga ei ole seda mitte. Cliff Bradshaw resümeerib "Kabarees": "Oli üks kabaree, oli konferansjee, oli linn nimega Berliin riigis nimega Saksamaa – ja see oli maailma lõpp..."

"Kabaree" kõneleb rahast, võimust, raha võimust, valikutest, mida peab tegema üksikisik ja rahvus, eskapismist, süütuse kadumisest ja vägivallast, millele püüab hinge sisse puhuda kaunis laul kaunist kodumaast. Kõigest selles, millele praeguses maailmas liigagi palju ja liigagi sageli peame mõtlema ja millega toime tulema.

Seda hämmastavam oligi Eesti Muinsuskaitse Seltsi pöördumine rahvuskooperi Estonia juhtkonna ja nõukogu poole, milles paluti või lausa nõuti 9. märtsil ""Kabaree" etenduse tühistamist ja saali pimendamist." Põhjendus: "9. märtsil 1944 teater purustati ning etendusel viibiv rahvas püüdis põlevast hoonest välja pääseda. Leiame, et on solvav ja ebakohane 9. märtsil 2024 etendada teatris röömsat ajaviidet pakkuvat muusikali "Kabaree"."

"Kui ma detsembris "Kabareed" vaatasin, muutusin nukraks, nukramaks, kui jõulupühadel tavaliselt, sest see muusikal kõnetas mind ja minu aega väga otse ja väga valusalt."

Jääb vägisi mulje, et Eesti Muinsuskaitse Selts ei ole "Kabareega" tuttav, vastasel juhul ei kõneleks nad sellest kui "röömsat ajaviidet pakkuvast muusikalist". "Kabaree" pole kaugeltki lõbustav, "Kabaree" on hoiatav, hirmutav ja kange materjal, mis sobib nii 9. märtsi kui üldse kogu 2024. aastasse kahjuks väga hästi. Kui ma detsembris "Kabareed" vaatasin, muutusin nukraks, nukramaks, kui jõulupühadel tavaliselt, sest see muusikal kõnetas mind ja minu aega väga otse ja väga valusalt.

Eesti ajalugu on täis kurbi tähtpäevi, aga me ei saa nutma jääda, see ei vii kuhugi, näitab vaid meie nõrkust. Sestap oligi äärmiselt sümpaatne Estonia vastus seltsi pöördumisele: "9. märtsil 1944 sundisid pimeduse jõud Estonia teatrit etenduse pooleli jätma. 9. märtsil 2024 Rahvuskooper Estonia pimeduse jõududele ei allu ning etendus toimub igal juhul."

Muinsuskaitse seltsi pehmelt väljendudes mõistetamatule ja teatavale harimatusele viitav pöördumine, milles emotsioonid

selget pilku on ähmastanud, ei vääriks õigupoolest erilist tähelepanu, kui sellel poleks veel ühte teoreetiliselt ebameeldivat kaasmõju – see jätab muinsuskaitstest mulje kui silmaklappidega tagurlikest inimestest, aga ometi see nii ei ole.

Muinsuskaitse on vajalik ja usutavasti pooldavad muinsuskaitseamet – mida ei maksa muinsuskaitse seltsiga ühte patta panna – ja paljud teised kultuuripärandi kaitsjad küll pigem seda, et säraku ajalooliste hoonete akendes valgus ja pulbitsegu elu, mitte valitsegu vaikus ja (vaimu)pimedus.

Estonias "Kabareed" lavastav AnnaKarin Hirdwall ütleb rahvusooperi koduleheküljel: "Kas te olete kunagi oma soovidest ja unistustest loobunud, sest kardate tagajärgi, mis nende poole püüdlemine kaasa võiks tuua? Selles lavastuses tahan teile rääkida sellest, kuidas inimesi mõjutab hirm ning kuidas kujuneme sellisteks nagu oleme. Tahan tervitada publikut maailma, kus elavad tegelased, kes usuvad, soovivad, armastavad, julgevad, unistavad ja loodavad – sõltumata jõududest, mis püüavad neid kontrollida, piirata, siluda ja hirmutada vait olema."

Muinsuskaitse selts võinuks selle mõtte läbi lugeda ja ehk jäänuks avalik pöördumine kirjutamata ja üks mõttetüü tekkimata. 9. märtsil võib mõelda meie traagilisele minevikule nii kalmistul kui ka rahvusooperis, üks ei välista teist. Minevikku peab mäletama ja sellest peab õppima ning muusikal "Kabaree" on üks väga mõjus õppetund.